Document nr. 1

Raad voor de rechtspraak – onderzoekskader evaluatie persrichtlijn
11 januari 2023

Inleiding

De Rechtspraak heeft een persrichtlijn waar procespartijen en journalistiek zich aan moeten houden. De persrichtlijn is in 2013 opgesteld en sindsdien is er veel veranderd. Sociale media spelen een grotere rol in de nieuwsverspreiding. Daardoor gaat de communicatie steeds sneller en kan vrijwel iedereen zich (burger)journalist noemen. Verder verwachten burgers vaker van afstand te kunnen meekijken bij rechtszaken via livestreams. Vrijwel iedereen beschikt over een smartphone waarmee het maken van beeld- en geluidsopnames eenvoudig is. In samenhang daarmee is de veiligheid van togadragers meer in het geding: wil/mag iedereen zomaar gefilmd worden? Rechtbanktekenaars tekenen tegenwoordig bovendien bijna fotografisch.

Vanwege dergelijke ontwikkelingen ziet de Rechtspraak aanleiding om de persrichtlijn te evalueren. Dat begint met de vraag hoe de richtlijn in de praktijk functioneert. Waar zitten knelpunten en hoe wordt daarmee omgegaan? Biedt de richtlijn nog voldoende kaders voor de intensieve online communicatie van tegenwoordig, voor de aard en snelheid van communicatiemiddelen, voor de verwachtingen vanuit de samenleving en voor het feit dat mensen zichzelf (burger)journalist kunnen noemen? Die analyse leidt uiteindelijk tot de vraag: welke aanpassingen zijn nodig en mogelijk om de richtlijn op de huidige tijd te laten aansluiten?

Overwegingen

Met het onderzoek worden de belangen geïnventariseerd die een rol kunnen spelen bij afwegingen inzake de inhoud en/of toepassing van de persrichtlijn. De huidige richtlijn vermeldt de volgende:

- Openbaarheid van de rechtspraak, als onderdeel van een democratische rechtsstaat;
- Controle op het functioneren van de rechtspraak, m.n. rechters en officieren van justitie;
- De goede zeden, de openbare orde en de veiligheid van de staat;
- De veiligheid van betrokkenen;
- Een ordelijk verloop van de zitting; daaronder valt ook het voorkomen dat de zitting voor publicitaire doeleinden wordt gebruikt;
- Onbelemmerde, goede rechtspleging waaronder de waarheidsvinding; dat betekent onder meer dat procesdeelnemers zich vrij moeten voelen om zich uit te spreken;
- Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van procesdeelnemers;
- Behartiging van de belangen van minderjarigen en andere kwetsbare procesdeelnemers;
- Iemand mag niet in de publiciteit ‘veroordeeld’ worden vóórdat de rechter uitspraak doet;
- Publicatie van een veroordeling mag iemand niet achtervolgen – dat zou een tweede straf zijn;
- Publicaties door het gerecht mogen niet een archief voor justitiële documentatie zijn.

In het onderzoek wordt nagegaan of deze lijst juist is, en of er nog andere belangen zijn waar rekening mee gehouden moet worden.

Verder zal met het onderzoek in kaart worden gebracht welke belangen bepalen dat iets niet mag of juist moet, dat iets op de ene of juist op de andere manier moet.

Publicisten

In dit onderzoek wordt de term publicist gehanteerd om mensen aan te duiden die informatie publiceren, waardoor die informatie direct of indirect onder de aandacht kan komen van mensen die niet tot de persoonlijke kring horen van degene die de informatie publiceerde.

Met het onderzoek wordt nagegaan of de 'pers'-richtlijn van de Rechtspraak betrekking moet hebben op alle publicisten, of alleen voor een bepaald deel daarvan. Zijn er regels die gelden voor iedereen die een bericht op sociale media plaatst, en zo ja, worden die dan ook gehandhaafd?

Met het onderzoek wordt gezocht naar een of meer afbakeningen binnen de groep publicisten, zodat (een) groep(en) ontstaat van personen voor wie de persrichtlijn geldt, die het gerechtsbestuur zal houden aan de persrichtlijn en/of aan wie bepaalde rechten en/of faciliteiten beschikbaar kunnen worden gesteld. Criteria voor de afbakening kunnen bijvoorbeeld zijn: het bereik van de publicist, de mate waarin de publicist inkomsten genereert met publiceren en de wijze waarop de publicist georganiseerd is.

Met het onderzoek wordt nagegaan of publicisten alleen uit eigen beweging tot de hiervoor bedoelde groep kunnen behoren of ook door het gerechtsbestuur tot deze groep kunnen worden gerekend op grond van bepaalde criteria.

Met het onderzoek wordt in kaart gebracht welke rechten en/of faciliteiten ter beschikking staan van erkende publicisten en onder welke voorwaarden. In aanmerking komen:

- Ontvangen zittingslijst;
- Inzage van stukken vooraf, weliswaar onder embargo en met een verbod op opnames;
- Bijwonen van een zitting waarbij geen bezoekers zijn toegestaan;
- Geluidsopnamen maken tijdens de zitting;
- Beeldopnamen maken tijdens de zitting;
- Opnamen publiek uitzenden;
- Stukken opvragen zonder direct belanghebbende te zijn.

Met het onderzoek wordt nagegaan of deze lijst juist is, en of er nog andere rechten en/of faciliteiten zijn waarover afspraken moeten worden gemaakt in de persrichtlijn.

De fysieke capaciteit van een zittingszaal is beperkt. Met het onderzoek wordt nagegaan wanneer een erkend publicist geweigerd mag worden vanwege beperkte capaciteit.

Met het onderzoek wordt nagegaan welke gronden rechtvaardigen om een erkende publicist de hierboven genoemde rechten en/of faciliteiten te ontnemen.

Gebruik van persoonsnamen

In het onderzoek wordt nagegaan van welke betrokkenen per situatie de persoonsnamen mogen worden vermeld. Daarbij komt ook aan de orde onder welke omstandigheden naamsvermelding wel of juist niet toegestaan is (ja, tenzij… of nee, tenzij…).

Vermelding van de persoonsnaam	Rechter	Officier v. Justitie	Advocaat	Profes-sional	Gedaagde	Slachtoffer	Getuige
Op zittingslijst							
In stukken ter inzage vooraf							
In eigen notities tijdens de zitting							
In tijdens de zitting verstuurde tekstberichten							
In tekstpublicaties in media							
In geluidsopnamen tijdens de zitting							
In beeldopnamen van stukken tijdens de zitting							
In openbaar gemaakte stukken achteraf							
In opgevraagde stukken achteraf							

Geluidsopnamen

In het onderzoek wordt onderzocht van welke betrokkenen per situatie het stemgeluid mag worden opgenomen met het oog op latere uitzending. Ongeacht of de geluidsopname onderdeel is van een film. Daarbij komt ook aan de orde onder welke omstandigheden opname van stemgeluid wel of niet toegestaan is (ja, tenzij… of nee, tenzij…).

Opname & uitzending van stemgeluid	Rechter	Officier v. Justitie	Advocaat	Profes-sional	Gedaagde	Slachtoffer	Getuige
Tijdens de zitting							
Tijdens de zitting - vervormd weergegeven							

Beeldopnamen

In het onderzoek wordt onderzocht van welke betrokkenen en op welke wijze het uiterlijk (gezicht maar ook andere delen van lichaam en kleding) mag worden geregistreerd met het oog op latere publicatie. Daarbij komt ook aan de orde onder welke omstandigheden vastlegging van het uiterlijk wel of niet toegestaan moet zijn.

Verder wordt onderzocht in hoeverre er verschil is tussen registratie door een tekenaar of fotograaf.

Met het onderzoek wordt in kaart gebracht op basis van welke overwegingen:

- Voor advocaten en andere professionals andere regels rond opnamen gelden dan voor rechters en officieren van justitie, ook al zijn zij allen in functie aanwezig.
- Verdachten, slachtoffers of getuigen wél in beeld mogen worden gebracht.

Registratie van het uiterlijk	Rechter	Officier v. Justitie	Advocaat	Profes-sional	Gedaagde	Slachtoffer	Getuige	Bezoeker
Tekening								
Foto								
Film, tijdens de zitting								
Film, buiten de zitting								
Film, rechtstreekse uitzending								

Overige onderwerpen

Tijdens het onderzoek worden de volgende onderwerpen in kaart gebracht:

- Het verzenden van tekstberichten tijdens de zitting is nu toegestaan, mits geluidloos. In de praktijk is het live publiceren van tekstberichten (bijvoorbeeld via Twitter) al heel gebruikelijk. Denkbaar is dat directe omzetting van spraak naar tekst ertoe kan leiden dat feitelijk live verslag wordt gedaan van een zitting, weliswaar in tekst. Zou het gerecht hieraan grenzen moeten (kunnen) stellen? En zo ja, welke criteria zijn dan van toepassing?
- Als het gerecht beeld- en geluidsopnames beschikbaar zou stellen, welke criteria moeten dan gelden om dat wel of juist niet altijd te doen?
- Uitspraken worden daags na zitting gepubliceerd 'mits persbelangstelling'. Welke criteria moet het gerecht hanteren om uitspraken wel of juist niet te publiceren?
- Uitspraken worden door de persrechter voorzien van duiding. Welke criteria moet het gerecht hanteren om uitspraken wel of juist niet publiekelijk toe te lichten?
- Het gerecht kan mededelingen doen over raadkamerbeslissingen in het kader van de voorlopige hechtenis. Welke criteria zijn voor het gerecht van toepassing om wel (ja, mits…) of niet (ja, tenzij…) informatie over deze raadkamerbeslissingen te verstrekken?
- Het gerechtshof kan mededelingen doen over raadkamerbeslissingen in het kader van procedures op grond van artikel 12 Strafvordering. Welke criteria zijn voor het gerechtshof van toepassing om wel (ja, mits…) of niet (ja, tenzij…) informatie over deze raadkamerbeslissingen te verstrekken?

Document nr. 2

de Rechtspraak

Evaluatie persrichtlijn

Informatie over de onderzoeksuitkomsten
en de voorgenomen vervolgstappen

26 juni 2023

HAAGSE BEEK
ORGANISATIEADVIES

Agenda

- Onderzoek naar het functioneren van de persrichtlijn in de praktijk
- Conclusies naar aanleiding van het onderzoek
- Voorgenomen vervolgstappen

Onderzoek naar de persrichtlijn
Aanleiding

- De huidige persrichtlijn dateert van 2013, sindsdien is er veel veranderd
- Sociale en nieuwe media als aanvulling op en vervanging van journalistieke media
- Het toegenomen belang van privacy en veiligheid van procesdeelnemers
- De vanzelfsprekendheid van beeld- en geluidsopnamen, ook door procespartijen
- De doorlopende vraag: wie is journalist?

Onderzoek naar de persrichtlijn
Aanpak

- Begeleidingscommissie met rechters/raadsheren, voorlichters en journalisten
- Deelnemers interviews: (pers)rechters/raadsheren, officieren van justitie, journalisten, voorlichters en advocaten
- Eerste ronde interviews: 15 deelnemers:
  Inzicht krijgen in wat goed gaat en in de knelpunten
- Enquête in het werkveld: 300 deelnemers:
  Toetsen van gezichtspunten uit de eerste ronde
- Tweede ronde interviews: 25 deelnemers:
  Verdieping in de dilemma's

Inzichten uit het onderzoek

1. Alle betrokkenen zijn voorstander van openbaarheid van de rechtspraak, maar ter discussie staat hoe ver de Rechtspraak daarin kan gaan, in informatie, beeld en geluid.

2. Binnen de Rechtspraak bestaat geen eenduidig beeld van de informatie die moet en kan worden verstrekt om de pers te faciliteren in selectie van bij te wonen zaken.

3. Procesdeelnemers hechten aan de waarborgen dat opnamen van beeld en geluid beperkt blijven tot wat afgesproken is – er is weinig consensus over de impact.

4. De Rechtspraak kan (buiten zaken) geen oordeel geven over wie journalist is of wat goede journalistiek is – de organisatie kan wel afspraken met personen handhaven.

5. De rechter is autonoom in de zitting en kan zich verantwoorden over het al dan niet toestaan van beeld- en geluidsopnamen – aan diens peers, niet aan de pers.

6. Het gesprek binnen en tussen journalistiek en Rechtspraak mist structuur – dialoog tussen professionals op voet van gelijkwaardigheid is belangrijk voor openbaarheid.

7. De persrichtlijn 2013 betekende een grote stap vooruit, misschien iets te groot – het beleid kan meer bijdragen aan het creëren van een constructieve verhoudingen.

Voorgenomen vervolgstappen
Overzicht van doelen en deelprojecten

1. Criteria formuleren voor pers (wie is pers?), accreditatie buiten de Rechtspraak onderbrengen, convenant opstellen met de pers, overlegstructuur.

2. Standaarden en werkmethoden per rechtsgebied voor het informeren van de pers met het oog op uniforme informatievoorziening door alle gerechten.

3. Het ontwerpen van formats, werkprocessen en dialoogvormen met het oog op een transparante werkwijze.

4. Inhoud persrichtlijn grotendeels behouden, logischer opbouwen, aanvullen, verfijnen op enkele onderdelen, mogelijke naamswijziging.

de Rechtspraak

Uitwerking doelen en deelprojecten

Voorstel voor vervolgstappen
Deelproject convenant/accreditatie

Doel: criteria formuleren voor pers (wie is pers?), accreditatie buiten de Rechtspraak onderbrengen, convenant opstellen met de pers, overlegstructuur

- Criterium voor 'de pers': een rechtbankperskaart, uit te geven door de NVJ – geen uitzonderingen toestaan. Voor deze perskaart gelden specifieke voorwaarden die de Rechtspraak en de journalistiek afspreken en waaraan de houders zich conformeren.

- Procedure opstellen voor het afhandelen van klachten van journalisten tegen gesloten zittingen die in beginsel openbaar zijn.

- Inrichten van een formele overlegstructuur tussen journalistiek en Rechtspraak voor de ressortgebieden en één overkoepelend overleg. Link naar externe verantwoording door de Rechtspraak naar aanleiding van de openbaarheid van de rechtspraak.

- Aanpassen huisregels gerechten waarin regels opgenomen zijn voor publicaties door publiek.

Voorstel voor vervolgstappen
Deelproject informatievoorziening

Doel: standaarden en werkmethoden per rechtsgebied voor het informeren van de pers met het oog op uniforme informatievoorziening door alle gerechten

- Per rechtsgebied de informatieverstrekking baseren op wettelijke eisen en jurisprudentie. Journalisten moeten voldoende informatie krijgen voor het afwegen van de relevantie van de zaak, maar hoeven niet te worden voorzien van informatie voor zelfstandig onderzoek.

- De zaakaanduidingen worden online beschikbaar gesteld voor alle rechtsgebieden en alle zaken in alle rechtbanken, doorzoekbaar met een eenvoudige zoekfunctie.

- Procedure opstellen voor het afhandelen van klachten van journalisten die menen dat de Rechtspraak ten onrechte opgevraagde informatie niet verstrekt. *Onderbrengen bij algemene klachtenprocedure (zie ook vorige dia)*

Voorstel voor vervolgstappen
Deelproject gesprek over normenkader | formats

Doel: dialoogvormen met het oog op een transparante werkwijze, werkprocessen en het ontwerpen van formats

- Binnen de gerechten dialoog bevorderen tussen rechters over de openbaarheid van de rechtspraak, bijvoorbeeld naar aanleiding van afwijkingen van standaarden. Eventueel ontwikkelen van formats (zie laatste twee bullets).

- Tijdige communicatie over beeld- en geluidsopnamen, zodat vóór de zitting bij alle procesdeelnemers duidelijk is wat journalisten mogen doen. *Organiseren communicatie/voorlichting*.

- Bespreken van enkele vaste formats voor het maken van beeld- en geluidsregistraties om de communicatie met pers en procesdeelnemers te verbeteren. *Neerleggen bij de schrijfgroep om hier voorstel voor te doen*.

- Per rechtsgebied voorkeursformat vaststellen – de rechter wijkt daarvan af n.a.v. de actuele omstandigheden. Nadere richtlijnen formuleren welke omstandigheden in het algemeen tot beperking of verruiming van opnamen kunnen leiden.

Voorstel voor vervolgstappen
Deelproject schrijfgroep

Doel: inhoud persrichtlijn grotendeels behouden, logischer opbouwen, aanvullen, verfijnen op enkele onderdelen, mogelijke naamswijziging

- Tolevoegen o.a. dat de toelichting op het schadevergoedingsverzoek mag worden opgenomen & slachtofferverklaring.
- Social media en nieuwe media toevoegen.
- Verwerken punten opgehaald door expertisegroep persrichtlijn afgelopen jaren.

5.1(2)e

Haagse Beek organisatieadvies | Plein 8c | 2511 CR Den Haag | 070 361 48 04 | 5.1(2)e | KvK 27255342 | www.haagsebeek.nl

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Evaluatie persrichtlijn 2013 opdrachtomschrijving

Inleiding

De rechtspraak is in Nederland in beginsel openbaar. Dat staat met zoveel woorden in de wet. Het belangrijkste doel van die openbaarheid is om controle op rechterlijke beslissingen mogelijk te maken. Een zichtbare, openbare en controleerbare rechtspraak draagt bij aan het vertrouwen van de samenleving in die rechtspraak. De pers speelt daarbij een belangrijke rol. Media zijn de ogen van de samenleving in onze zittingszalen.

Op 1 maart 2013 is de herziene persrichtlijn voor de Rechtspraak van kracht geworden. Deze richtlijn maakt duidelijk wat de uitgangspunten zijn bij de (pers)voorlichting van de gerechten en van welke (lokale) faciliteiten journalisten gebruik kunnen maken bij verslaglegging over rechtszaken. De landelijke persrichtlijn draagt bij aan een uniforme persvoorlichting door de rechtspraak. De persrichtlijn draagt bij aan het vertrouwen in en de openbaarheid van de Rechtspraak.

Maatschappelijke ontwikkelingen maken dat een actualisatie van de huidige persrichtlijn nodig is. Denk hierbij aan de toenemende digitalisering, de roep om meer openbaarheid en verantwoording, nieuwe privacyregels, de toegenomen veiligheidsrisico's, maar ook de professionalisering van rechtbanktekeningen en veranderingen in het medialandschap zoals de groeiende invloed van sociale media. Ook ontwikkelingen binnen de Rechtspraak, zoals de nieuwe missie, visie en agenda, de groeiende inzet van livestreams van rechtszaken, het online bijwonen van rechtszaken door journalisten (zeker in coronatijd volop ingezet) en de voortdurende discussie over wie journalist is, onderstrepen de noodzaak van een evaluatie van de persrichtlijn. Daarnaast worden vanuit de journalistiek steeds vaker klachten geuit over de (onjuiste) toepassing van de persrichtlijn door gerechten, dus is het goed de huidige toepassing van de persrichtlijn in beeld te brengen en te evalueren.

Het uiteindelijke doel is de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) van de Rechtspraak in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de Rechtspraak en aan te laten sluiten bij verwachtingen in de samenleving en van de journalistiek. Het PRO wordt geïnformeerd over de uitkomsten van deze evaluatie en zal uiteindelijk besluiten over de nieuwe persrichtlijn.

Afbakening

De evaluatie van de persrichtlijn start terwijl er een aantal aanpalende ontwikkelingen loopt. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het formuleren van een livestreambeleid (opdracht ligt bij het LOC), de pilot met versnelde toegang voor rechtbankjournalisten in het kader van betere bescherming (moet nog starten) en de opdracht aan de werkgroep accreditatie journalisten om te onderzoeken of een accreditatiesysteem een oplossing biedt in het vraagstuk wie is journalist. Deels worden die ontwikkelingen in algemene zin meegenomen in het evaluatieonderzoek en deels worden de uitkomsten van deze ontwikkelingen meegenomen bij het daadwerkelijk aanpassen van de persrichtlijn. Het kan dus zo zijn dat de pilot versnelde toegang of de werkgroep accreditatiesysteem eerder dan de afronding van het evaluatieonderzoek met voorstellen komen, het zou goed zijn om dan toch definitieve besluitvorming hierover te laten plaatsvinden, nadat het evaluatieonderzoek is afgerond.

Doelstelling evaluatie persrichtlijn
Lever een onderzoeksrapport op dat in beeld brengt hoe de persrichtlijn 2013 in de praktijk functioneert en wat er nodig is om de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de Rechtspraak en aan te laten sluiten bij de verwachtingen in de samenleving.

Daarnaast geeft het onderzoek inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van media, rechtspraak en openbaarheid, vooral met het oog op de toekomst. Het op te leveren onderzoekrapport geeft aanbevelingen voor het actualiseren van de persrichtlijn (wat en hoe) en biedt handvatten voor (uniforme) toepassing van de persrichtlijn in de dagelijkse praktijk. Het onderzoek zou ook een aanbeveling moeten bevatten voor de frequentie waarmee de nieuwe persrichtlijn geëvalueerd en geactualiseerd moet worden.

Onderzoeksopzet
Het onderzoek bestaat uit twee losse delen en maakt gebruik van mixed methods.
~~Allereerst een literatuurstudie en daarnaast~~ een onderzoek dat bestaat uit een combinatie van kwantitatief (enquête) en kwalitatief (verdiepende interviews) onderzoek, resulterend in één onderzoeksrapport met aanbevelingen.

~~*Literatuurstudie*~~

~~De literatuurstudie (denk met name aan rechtssociologische literatuur) levert een overzicht op van de beschreven maatschappelijke ontwikkelingen en moet inzicht geven in ontwikkelingen en mogelijkheden op het terrein van de openbaarheid van de Rechtspraak in relatie tot de media. Hoe verhoudt de persrichtlijn en het aanpalende mediabeleid van de Nederlandse rechtspraak zich tot de werkwijze van bijvoorbeeld de Hoge Raad, Raad van State, het EHRM, Hof van Justitie of met de ons omringende landen. In dit overzicht worden ook nieuwe wetgeving en recente rechterlijke uitspraken (al dan niet van Europese rechters) betrokken over openbaarheid en media (jurisprudentie analyse).~~

~~De literatuurstudie sluit af met aanbevelingen voor (het actualiseren van) de persrichtlijn en het aanpalende mediabeleid van de rechtspraak.~~

Kwantitatief en kwalitatief onderzoek

Onderzoeksvragen
Achtergrond: journalisten moeten in staat worden gesteld hun werk goed te doen, in casu wil dat zeggen; het controleren van de rechtspraak als een van de drie staatsmachten. De externe openbaarheid van de rechtspraak is een belangrijk beginsel in een democratische rechtsstaat.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom als volgt: welke aanpassingen in de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) zijn nodig om de openbaarheid van Rechtspraak invulling te geven?

Onderzoeksvraag 1: Welke knelpunten kent de persrichtlijn in de huidige vorm?
Denk daarbij onder andere aan de volgende onderwerpen (niet uitputtend):

- Zijn de faciliteiten voor journalisten voldoende en ontvangen zij informatie tijdig om hun werk goed te kunnen doen?
- Kunnen rechters en communicatiecollega's de persrichtlijn adequaat toepassen in de dagelijkse praktijk?
- Motiveren van het afwijzen van opnameverzoeken
- Opnemen van de feitenbehandeling in strafzaken
- Hoe functioneert de richtlijn voor (live) verslaggeving?
- Hoe functioneert de richtlijn voor rechtbanktekenaars?
- Hoe functioneert de richtlijn voor audiovisuele registratie van rechtszaken via televisie en/of internet?
- Hoe functioneert de persrichtlijn voor verslaggeving op sociale media?
- Hoe functioneert de richtlijn voor het agenderen van zittingen door journalisten?
- Hoe functioneert de richtlijn voor opvragen van zaaksgegevens, dossiers en (oude) uitspraken?

Onderzoeksvraag 2: Naar aanleiding van het antwoord op onderzoeksvraag 1; wat moeten gerechten en Raad doen om media in staat te stellen hun werk goed te kunnen doen en welke aanpassingen/actualiseringen zijn nodig om de gevonden knelpunten weg te nemen?

<u>Betrokkenen</u>
De volgende belanghebbenden wordt gevraagd aan het kwalitatieve en kwalitatieve evaluatieonderzoek mee te werken:

- Rechters en raadsheren (waaronder ook raadsheren Hoge Raad en staatsraden Raad van State)
- Persrechters en persraadsheren
- Journalisten en rechtbanktekenaars (van de audiovisuele en schrijvende pers)
- Officieren van Justitie en advocaten-generaal (waaronder ook persofficieren)
- Advocaten
- Communicatieadviseurs rechtspraak

<u>Opdrachtgevers</u>
Raad en presidenten, meer concreet Voorzitter Raad en voorzitter presidentenvergadering

<u>Gedelegeerd opdrachtgevers</u>
5.1(2)e landelijke persrechtersvergadering)
5.1(2)e Raad voor de rechtspraak)

Projectleider
Taak:
De projectleider is verantwoordelijk voor het aansturen van het onderzoeksteam en de dagelijkse leiding en coördinatie van het onderzoek. De projectleider neemt ook het voortouw in het uitwerken van gedetailleerdere plannen en voorstellen voor presentatie van het onderzoek en aanbevelingen, daadwerkelijke actualisering van de persrichtlijn en maakt het implementatieplan en begeleidt de implementatie.

Begeleidingscommissie
Taak:
De begeleidingscommissie begeleidt projectleider en gedelegeerd opdrachtgevers bij het uitvoeren van de evaluatie van de persrichtlijn. De commissie is betrokken bij de uitvoering van het onderzoek (literatuurstudie, kwalitatief en kwantitatief), bespreekt de resultaten en de aanbevelingen, denkt mee over de voorstellen tot actualisering en implementatie van een nieuwe richtlijn. De verwachting is dat de begeleidingscommissie een keer of 5 à 6 (virtueel) bijeenkomt en de tijdsbesteding in totaal zo'n 24-32 uur zal bedragen (over een looptijd van 8 maanden ongeveer).

1. 5.1(2)e landelijke persrechtersvergadering
2. 5.1(2)e Rvdr
3. Afgevaardigde werkgroep transparantie LOC
4. Onderzoeker Rvdr
5. Persrechter tevens lid LOV
6. Lid expertisegroep persrichtlijn 2013 (rechter)
7. Lid expertisegroep persrichtlijn 2013 (rechter)
8. Journalist uit het collectief van rechtbankverslaggevers
9. Strafrechter (MK-voorzitter)
10. Civiele rechter (MK-voorzitter liefst uit Den Haag tegen de Staat)

Vervolg
Als het onderzoeksrapport gereed is, is het voorstel voor vervolg als volgt. Hier wordt in een latere fase door de projectleider een gedetailleerder plan voor uitgewerkt:

- Uitkomsten bespreken in persrechtersvergadering, LOC, PRO, verschillende LOV's en (afvaardiging begeleidingsgroep),met journalisten en andere deelnemers aan het onderzoek
- Voorstel voor opdrachtgevers: aanpassing persrichtlijn
- Presentatie van de persrichtlijn aan betrokken partijen
- Implementatie, aan de hand van een apart implementatieplan
- Vorming van een nieuwe expertisegroep persrichtlijn
- Bewaken uniforme toepassing persrichtlijn

Financiën

Het evaluatieonderzoek wordt bekostigd door de Raad voor de rechtspraak. Er is een bedrag van 5.1(2)i euro gereserveerd.

Tijdspad
~~Q1 2022 Formuleren onderzoeksvraag~~
~~Q2 2022 Uitzetten aanbesteding~~
~~Q3 2022 Starten onderzoeksproject~~
~~Q3/Q4 2022 onderzoek afgerond~~
~~Q4 2022/Q1 2023 rondje langs de velden~~
~~Q1 2023 besluitvorming en implementatie~~

Mei 2022 – geschreven door 5.1(2)e – 5.1(2)e *Raad voor de rechtspraak*

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

aan Raad DB | Henk Naves, Julia Mendlik
van 5.1(2)e
5.1(2)e
5.1(2)e
algemeen e-mailadres 5.1(2)e @rechtspraak.nl – 06 5.1(2)e

datum 11 september 2023
onderwerp Vervolgstappen na evaluatie persrichtlijn 2013

Vervolgstappen na afronden evaluatie persrichtlijn

Inleiding
Eind april is het evalutatie-onderzoek afgerond met een rapport. Het rapport is in de periode april - juni besproken met de reflectiecommissie en (gedelegeerd) opdrachtgevers. De hoofdlijnen van het onderzoek zijn gepresenteerd in het landelijk persrechtersoverleg en de LOC vergadering

Na bespreking, eind juni 23, met Raad DB (Henk Naves en Julia Mendlik) zijn de volgende opdrachten meegegeven:

- Neem bij het aanpassen van de persrichtlijn vooral ook de recente uitspraak van de Hoge Raad over 'beschikbaarheid informatie' mee.
- Voeg aan het onderzoek 3 interviews met presidenten toe (Julia Mendlink rb R'dam, Christa Wierz rb A'dam, Jonneke Oosting hof Arnhem-Leeuwarden); laat ze reflecteren op het onderzoek en vraag wat er nog niet aan de orde is geweest.
- Zet de samenwerking met media, openbaarheid, toepassing persrichtlijn strategisch op de agenda PRO. Voer landelijk gesprekken via:
    - Persvoorlichters
    - Presidenten
    - Landelijke persrechtersvergadering
- Voor het maken van een klachtenregeling is geen wettelijke basis.
- Schets een tijdpad.
- Doorpraten over verdere invulling wat uiteindelijk zal resulteren in projectvoorstel(len) met bijbehorend budget.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Uitwerking in deelprojecten

Schrijfgroep
Een schrijfgroep bestaande uit rechters en communicatieadviseurs uit verschillende gerechten gaat aan het werk om de huidige persrichtlijn te updaten. Input is het evaluatierapport met een geselecteerd aantal aanbevelingen (niet alle aanbevelingen worden overgenomen), aangevuld met punten die in de loop van de jaren zijn geïnventariseerd. Daarnaast worden de uitkomsten van de deelprojecten accreditatie en informatievoorziening in de richtlijn verwerkt.

Een vertegenwoordiging van de journalistiek leest mee en kan op het concept reactie geven.

Oplevering gepland voor eind december 2023 daarna is het voornemen het concept via een consultatie op intro ook aan de hele organisatie voor te leggen.

Accreditatie
De Rechtspraak kan niet zelf bepalen wie journalist is of niet, zo stelt de onderzoeker. Het plan is om - in afwachting van de pilot toegangspassen – in overleg met de journalistiek te komen tot een set aan afspraken wie toegang krijgt tot de faciliteiten voor journalisten en als zodanig zittingen mag bezoeken.
In een periodiek wordt de openbaarheid van de rechtspraak en het functioneren van de accreditatie besproken. De bestaande werkgroep Accreditatie werkt dit deelproject uit.

De uitkomsten van de pilot ‘toegangspassen Rechtspraak’ wordt t.z.t. geïntegreerd.

Oplevering gepland voor eind december 2023

Informatievoorziening aan journalisten
Binnen de Rechtspraak bestaat geen eenduidig beeld van de informatie die moet en kan worden verstrekt om de pers te faciliteren in selectie van bij te wonen zaken. Uitwerking van de (minimale hoeveelheid) informatie die voor journalisten beschikbaar kan en moet zijn met betrekking tot elke rechtszaak. Stap 2 is het inrichten van een IT-voorziening en werkproces om deze informatie toegankelijk te maken.
Een werkgroep bestaande uit communicatieadviseurs en communicatie Raad werkt uit.

Oplevering in twee fases eind november 2023 projectplan, eind 2024 projectoplevering

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Gespreksrondes
Nader zal uitgewerkt worden hoe de vernieuwde persrichtlijn, accreditatie en informatievoorziening besproken wordt in de gerechten met (pers)rechters, (pers)raadsheren en communicatieadviseurs. In de uitwerking worden de presidenten betrokken.

Planning Q4 2023, Q1 en Q2 2024

Ruwe tijdlijn totaal

Wanneer	**Wat**	**Wie verantwoordelijk**
Juli/augustus 2023	Interviews presidenten 3x	5.1(2)e | Haagse Beek
September	Opleveren bijlage rapport	5.1(2)e | Haagse Beek
28, 29 september 23	Informeren PRO #?	
Augustus/september 2023	Opdracht formulering & opstart deelprojectgroepen - Schrijvers update persrichtlijn - Accreditatie - Informatievoorziening	5.1(2)e 5.1(2)e 5.1(2)e
oktober 2023	Informeren LOC	5.1(2)e
oktober 2023	Landelijke communicatie	5.1(2)e
1 november 2023	Oplevering opdrachtformulering **informatievoorziening**	Deelprojectgroep
31 december 2023	Oplevering update persrichtlijn | **schrijfgroep**	Deelprojectgroep
31 december 2023	Oplevering uitwerking **accreditatie**	Deelprojectgroep
Q4 2023 t/m Q2 2024	Landelijke **gespreksronde**	n.t.b.
03 2024	Vasstellen update persrichtlijn (na afronden gespreksronde)	
Q4 2024	Oplevering project informatievoorziening	Deelprojectgroep

Van: 5.1(2)e (Hof Amsterdam)
Aan: "5.1(2)e @nvj.nl)"; "5.1(2)e "; "5.1(2)e - RTL boulevard 5.1(2)e @bluecircle.nl)"
Cc: 5.1(2)e @nvj.nl"; 5.1(2)e@rechtspraak.nl; 5.1(2)e (Rechtbank Oost-Brabant)
Onderwerp: RE: Evaluatie persrichtlijn rechtspraak en samenwerking media / rechtspraak
Datum: maandag 20 november 2023 18:49:00
Bijlagen: image001.png
image002.png

Beste 5.1(2)e 5.1(2)e en 5.1(2)e

Dank voor het gesprek dat we vanmiddag met elkaar hadden. Prettig om met elkaar te brainstormen.

Samenvattend:
De Rechtspraak vraagt aan de NvJ om mee te denken over het vormgeven van een Rechtspraakperskaart (al dan niet in fysieke vorm) die uitgegeven wordt aan journalisten die verslag willen doen van een rechtszaak.
De NvJ zou dan bepalen wie journalist is en wie niet. Iedereen die volgens de NvJ journalist is mag bij de Rechtspraak gebruik maken van de faciliteiten en informatievoorziening. Een versnelde toegang is (vooralsnog) een ander traject.
De NvJ vraagt aan de Rechtspraak een uniforme werkwijze in alle gerechten.
De NvJ en Rechtspraak moeten komen tot structurele gesprekken/evaluaties. Landelijk 1 tot 2x per jaar, lokaal ieder jaar. Het project ' evaluatie en update persrichtlijn' gaat hiervoor een plan/werkwijze maken en introduceren in de gerechten.
Aan de NvJ is gevraagd om met een voorstel te komen welke informatie een journalist (liefst per rechtsgebied) nodig heeft om goed verslag te kunnen doen.

Voor het einde van dit jaar hebben willen wij komen met de eerste concepten van de update van de persrichtlijn en een voorstel voor informatievoorziening aan journalisten. 5.1(2)e en 5.1(2)e vragen wij, namens de rechtbankverslaggevers, mee te lezen en de concepten van commentaar te voorzien.

Graag plan ik een vervolgafspraak in (dat kan ook online) om te bespreken wat de resultaten zijn van jullie overdenkingen en interne besprekingen. Zou dat half december voor jullie passen?

Hartelijke groet,

5.1(2)e
communicatie | persvoorlichting

Afdeling bedrijfsvoering
Team advies en beleid
5.1(2)e
www.rechtspraak.nl
www.ncc.gov.nl

de Rechtspraak
Gerechtshof Amsterdam

Van: 5.1(2)e (Hof Amsterdam)
Verzonden: maandag 20 november 2023 11:39

Aan: [redacted] (Rvdr 's-Gravenhage) [redacted]@rechtspraak.nl>; [redacted] (Rechtbank Oost-Brabant) [redacted]@rechtspraak.nl>; [redacted]@nvj.nl) [redacted]@nvj.nl>; [redacted]@nrc.nl>; [redacted] RTL boulevard [redacted]@bluecircle.nl) [redacted]@bluecircle.nl>
CC: [redacted]@nvj.nl
Onderwerp: RE: Evaluatie persrichtlijn rechtspraak en samenwerking media / rechtspraak

Beste allen,

Vanmiddag spreken we elkaar over de uitkomsten van de evaluatie van de persrichtlijn en samenwerking media / rechtspraak.

Het afgelopen jaar is de persrichtlijn uit 2013 geëvalueerd door middel van interviews met en een enquête onder journalisten, advocaten, officieren van justitie, persvoorlichters, rechters en raadsheren. 5.1(2)e en 5.1(2)e waren lid van de begeleidingscommissie van het evaluatieonderzoek. De evaluatie heeft veel informatie opgeleverd over de denkwijze van alle verschillende partijen. Het vervolg van de evaluatie is samengevat in 4 verschillende projecten/onderwerpen. Hieronder in het kort samengevat.

Tijdens ons gesprek vanmiddag willen we, vooral, met jullie de mogelijkheden van **accreditatie** verkennen.

Accreditatie
De vraag 'wie is journalist' gaat de Rechtspraak niet kunnen oplossen. Bovendien is het vreemd dat de Rechtspraak zelf gaat bepalen wie de controlefunctie op de Rechtspraak kan/mag uitoefenen. Daarom is het idee om een Rechtspraakperskaart te introduceren en het toekennen van zo'n perskaart buiten de Rechtspraak te beleggen. Alleen journalisten die in het bezit van een Rechtspraakperskaart zijn mogen nog gebruikmaken van de informatievoorziening vooraf en opnames maken. Natuurlijk blijft iedereen altijd welkom bij de zittingen, echter gebruik maken van extra faciliteiten is alleen voorbehouden aan perskaarthouders. Het idee is om de journalistiek te laten bepalen wie een perskaart zou mogen krijgen (wij kijken daarbij ook naar het voorbeeld van de politieperskaart). Graag gaan we met de NvJ in gesprek om een 'Rechtspraakperskaart' te bespreken. Het te bespreken idee is mede tot stand gekomen door de informatie van 5.1(2)e en 5.1(2)e over het verenigen van rechtspraakverslaggevers.

Bij al deze afspraken hoort ook dat we tot een structurele samenwerking en overleg komen met de journalistiek waarbij we doorlopend als uitgangspunt hanteren dat we de grenzen opzoeken voor een optimale samenwerking en bespreken waar het vastloopt en beter kan.

Schrijfgroep
Een interne schrijfgroep (3 rechters, 3 persvoorlichters) is aan het werk om de tekst van de persrichtlijn te herzien. Het doel is kort, helder, niet betuttelend en een kader scheppen waarbinnen Rechtspraak en media allebei hun werk goed kunnen doen. Eind dit jaar, uiterlijk januari levert de schrijfgroep hun concept op. Daarna wordt de tekst aangeboden aan een leesgroep (ook meelezers vanuit de journalistiek) die commentaar kan geven en suggesties

doen.

Informatievoorziening

De huidige bestandenpostbus is een rommeltje. Ieder gerecht vult de postbus naar eigen inzicht, het is totaal onoverzichtelijk voor journalisten, het informatieniveau is ongelijk, onduidelijk wie er allemaal gebruik van maakt en erg gebruiksonvriendelijk. Momenteel werkt een groep persvoorlichters aan een voorstel voor een optimale informatievoorzienig binnen de (juridische) grenzen die mogelijk zijn. Het doel is dat iedere gerecht op eenzelfde manier informatie gaat verstrekken op een overzichtelijke manier. Bovendien willen we (op termijn) en overstappen op een uniform systeem dat doorzoekbaar is, waarmee zaken gevolgd kunnen worden en waar journalisten snel goede en zinvolle informatie uit kunnen halen. Ook voor dit project vragen we een vertegenwoordiging van de journalistiek mee te lezen en het voorstel voor informatievoorziening van commentaar te voorzien.

Introductie

Tot slot loopt een project waarin we de nieuwe (uniforme) werkwijze in de gerechten gaan introduceren. Aan de hand van casussen willen we het gesprek tussen rechters/raadsheren onderling stimuleren, verantwoording voor afwijken van standaard beleggen via peerreviews en communicatieafdelingen veel meer in positie brengen om hun werk goed te kunnen doen. Ook dit plan bespreken we graag (begin volgend jaar) met een vertegenwoordiging van de journalistiek zodat ook de inbreng van de journalistiek verwerkt kan worden.

Hartelijke groet,

5.1(2)e
5.1(2)e

Raad voor de rechtspraak
06-5.1(2)e
www.rechtspraak.nl

de Rechtspraak
Raad voor de rechtspraak

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: 5.1(2)e @rechtspraak.nl>
Verzonden: woensdag 18 oktober 2023 15:11
Aan: 5.1(2)e (Rvdr 's-Gravenhage); 5.1(2)e (Rechtbank Oost-Brabant); 5.1(2)e (Hof Amsterdam); 5.1(2)e @nvj.nl); 5.1(2)e - RTL boulevard (J5.1(2)e @bluecircle.nl)
CC: 5.1(2)e @nvj.nl
Onderwerp: Evaluatie persrichtlijn rechtspraak en samenwerking media / rechtspraak
Tijd: maandag 20 november 2023 13:30-14:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: Raad voor de rechtspraak, K 114

Tijd: maandag 20 november 2023 13:30-14:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: Raad voor de rechtspraak, K 114

Opmerking: bij het verschil met GMT hierboven is geen rekening gehouden met aanpassingen voor de zomertijd.

~~*~*~*~*~*~*~*~*~*

23 okt ‘23
o.v.v. 5.1(2)e
)

Deelnemers:
5.1(2)e

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

aan 5.1(2)e vz werkgroep
van 5.1(2)e
datum 10 oktober 2023
onderwerp Informatievoorziening aan media versie 1.0 (concept)

Vervolgproject evaluatie persrichtlijn_Informatievoorziening

Informatievoorziening aan journalisten
Binnen de Rechtspraak bestaat geen eenduidig beeld van de informatie die moet en kan worden verstrekt om de pers te faciliteren in selectie van bij te wonen zaken. *Stap 1* is Uitwerking van de (minimale hoeveelheid) informatie die voor journalisten beschikbaar kan en moet zijn met betrekking tot elke rechtszaak. *Stap 2* is het inrichten van een IT-voorziening en werkproces om deze informatie toegankelijk te maken.
Een werkgroep bestaande uit communicatieadviseurs en communicatie Raad werkt uit.

Oplevering in twee fases eind november 2023 projectplan, eind 2024 projectoplevering

Extra informatie | punten die meegenomen kunnen worden

- Er is een projectgroep bij de Raad die, naar aanleiding van de uitspraak Hoge Raad, na aan het denken is over de eisen die gesteld moeten worden aan informatievoorziening; laat je informeren door deze projectgroep over de acties die zij op dit moment ondernemen en zoek de samenwerking op.
- Namen van de rechters wel of niet meenemen (partijen worden meestal pas 2 dagen voor de zitting op de hoogte gebracht van de namen van rechters, nu weet de pers het vaak veel eerder).
- Dagvaardingen wel of niet beschikbaar stellen via ‘bestandenpostbus’.
- Anonimiseren wel of niet.
- Waaraan moet de inhoudsindicatie van de zaak voldoen.
- Welke slag zou nog gemaakt moeten worden om van de informatievoorziening tevens een publieksversie te maken (openbaarheid rechtspraak).
- Welke verschillen moet je maken tussen de rechtsgebieden | informatievoorziening.
- Wat doe je met informatie over strafzaken van minderjarigen die niet openbaar zijn (maar bijvoorbeeld wel heel erg bekend, zoals; de minderjarige tieners die de Haagse snackbarhouder hebben doodgestoken) | neem ook mee dat in 1 zaak meerdere verdachten kunnen zijn waaronder ook minderjarige.
- De informatie die de rechtspraak verstrekt moet voldoende zijn om media op de hoogte te stellen waar en wanneer een zaak dient, het is geen onderzoeksinformatie.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Opdracht stap 1

1. Kom met een voorstel waaraan de informatievoorziening aan journalisten zou moeten voldoen, met de kennis van nu. Mogelijk dat naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad nog aanpassingen gedaan moeten worden. Dat volgt dan later.
2. Inventariseer of er nog meer punten zijn die meegenomen dienen te worden.
3. Welke input, die ziet op informatievoorziening, willen jullie meegeven aan de schrijfgroep (starten 1e helft november).
4. Maak het eenvoudig en behapbaar zodat we toe kunnen werken naar een uniforme informatievoorziening die door alle gerechten wordt uitgevoerd.
5. Denk ook na | kom met suggesties, door wie de informatie aan journalisten uitgewerkt moet worden. Kan de informatie uit de 'systemen' gehaald worden? Hebben we mensen nodig die de informatie bewerken? Als er mensen nodig zijn die de informatie moeten bewerken, wie zouden dat dan kunnen zijn (denk in- en extern).

Opdracht stap 2

Volgt later.

Oplevering

Stap 1:

1 december 2023 of zoveel eerder als mogelijk is.

Stap 2:

Eind 2024

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

aan [redacted] | werkgroepleden
van Anja Zandbergen
datum 13 oktober 2023
onderwerp Schrijfgroep update persrichtlijn versie 1.0

Vervolgproject evaluatie persrichtlijn_Schrijfgroep update persrichtlijn

Schrijfgroep update persrichtlijn
Een schrijfgroep bestaande uit rechters en communicatieadviseurs uit verschillende gerechten gaat aan het werk om de huidige persrichtlijn te updaten. Input is het evaluatierapport met een geselecteerd aantal aanbevelingen (niet alle aanbevelingen worden overgenomen), aangevuld met punten die in de loop van de jaren zijn geïnventariseerd. Daarnaast worden de uitkomsten van de deelprojecten accreditatie en informatievoorziening in de richtlijn verwerkt.

Een vertegenwoordiging van de journalistiek leest mee en kan op het concept reactie geven.
Oplevering gepland voor eind december 2023 daarna is het voornemen het concept via een consultatie op intro ook aan de hele organisatie voor te leggen.

Extra informatie | punten om mee te nemen

De huidige expertgroep persrichtlijn heeft een aantal vragen en antwoorden gepubliceerd (niet compleet – in de loop der jaren zijn vele vragen binnengekomen, deze zijn niet officieel geregistreerd) Adviezen expertgroep - Alle items (minjus.nl)

Punten om mee te nemen in de vernieuwde persrichtlijn

1. ‘Levend’ document, richtlijn kan aangepast worden indien daartoe noodzaak is.

2. Indien partijen het niet eens zijn over zaken rondom het mediabeleid van de rechtspraak, kan men zich wenden tot de klachtenfunctionaris van het betreffende gerecht.
3. Hoe om te gaan met het verstrekken van namen van rechters (zie ook vraag/advies expertgroep)?

4. Welke informatie kunnen journalisten van ons verwachten voorafgaand aan een zitting? – *Hiervoor komt de werkgroep Informatievoorziening met een voorlopig advies (nov 23) – n.a.v. uitspraak Hoge Raad is tevens een werkgroep binnen de Raad*

bezig met het formuleren van beleid over informatieverstrekking aan media en publiek.

5. Hoe gaan we om met het feit dat we nu zeggen dat media informatie die de rechtspraak heeft verstrekt pas gebruikt mag worden als de zitting voor het eerst openbaar is uitgeroepen? Journalisten halen ook informatie op via andere kanalen terwijl wij boos worden als ze eerder dan start zitting publiceren.

6. Mogen plopkappen met logo wel of niet gebruikt worden in de zittingszaal (ofwel, wat doet het met de beeldvorming wanneer de voorzitter een grote plopkap van bv RTL Boulevard voor zich heeft staan tijdens de behandeling/uitspraak.)

7. Apart onderdeel livestreams (wel/niet achteraf beschikbaar maken, wel/niet disclaimer toevoegen (*ervaring leert dat dit geen effect heeft, wel als betuttelend wordt ervaren)*. Afgesproken regel nu is: wanneer de Rechtspraak zelf streamt wordt daarnaast nog 1 journalistiek medium toestaan.

8. Beschrijven werkwijze poolregeling bij te grote mediabelangstelling. Huidige regel is: altijd een landelijk én een regionaal medium toelaten.

9. Beschrijven werkwijze bij (te) grote mediabelangstelling (verdeling van plekken zittingszaal/meekijk zaal, verwijzing naar livestream etc).

10. Sanctioneren pers bij niet nakomen regels; kunnen we komen tot een gezamenlijk beleid hierin (nu diffuus en onduidelijk)? Toevoeging: mogelijk komt er een rechtspraak perskaart, een maatregel kan zijn het, al dan niet tijdelijk, schorsen van de perskaart. Belegd bij project **accreditatie.**

11. Hoe om te gaan met het doorgeven van namen van getuigen voorafgaand aan openbare verhoren (dus niet bij de RC) aan journalisten als ze hier om vragen? Namen onder embargo, wat voor soort getuige (bijv. familielid van verdachte) etc. *Achterliggende vraag; hoe kan de media zich voorbereiden wanneer nergens informatie verstrekt wordt (deze informatie staat nu niet op de persrollen).*

12. Foto- en videomateriaal maken tijdens zoekingen van de Rechter Commissaris. *Steeds vaker komt het voor dat media aanwezig is bij zoekingen van de RC.*

13. Zijn er nuanceringen per rechtsgebied ten aanzien van de persrichtlijn aan te brengen? *Zijn er bv. bij strafzaken andere regels mogelijk dan bij bv. Civiele zaken?*

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Nadenken over (mening over vormen, uitwerking wordt elders belegd).

- Inrichting expertisegroep; waar kunnen collega's terecht met vragen, hoe verloopt de afhandeling en waar worden aan passingen van de persrichtlijn belegd? *Mogelijk combineren met verantwoordelijken accreditatiebeleid en informatievoorziening*

Voorstel uitwerking vernieuwing persrichtlijn

- Werkgroepleden krijgen evaluatierapport vooraf ter lezing aangeboden
- Werkgroep komt 1 dag fysiek bijeen; woensdag 15 november 2023
- Uitwerking in deelgroepjes
- Schriftelijke ronde uitwerking
- Meelezers laatste concept sturen met verzoek om reactie
- Afrondende bijeenkomst fysiek of online (n.t.b.) inclusief meelezers
- Laatste aanpassingen verwerken
- Ophalen feedback in de gerechten; concept delen via Intro waarop gerechten mogen reageren (als zijnde een internetconsultatie)
- Verwerken feedback, vaststellen vernieuwde persrichtlijn
- Introductie in gerechten d.m.v. het voeren van het professionele gesprek

Extra input | ondersteuning:

Indien gewenst kan de werkgroep een beroep doen op de onderzoeker, 5.1(2)e, die het rapport 'evalutatie persrichtlijn' heeft gemaakt. David kan waar nodig extra duiding geven. Ook kan de werkgroep een beroep doen op 5.1(2)e, zij is al vele jaren onderdeel van de expertisegroep persrichtlijn.

Werkgroepleden

5.1(2)e	voorzitter	rechter rechtbank Den Haag
	Lid (onder voorbehoud)	rechter rechtbank Amsterdam
	Lid	rechter rechtbank Gelderland
	Lid	communicatieadviseur hof Den Haag
	Lid	communicatieadviseur rechtbank Rotterdam
	Lid	5.1(2)e rechtbank Overijssel
	Meelezer	5.1(2)e rechtbank Oost Brabant
	Meelezer	5.1(2)e rechtbank Amsterdam
	Meelezer	Telegraaf
	Meelezer	Telegraaf
	Meelezer	5.1(2)e

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

De andere deelprojecten voortgekomen uit evaluatie persrichtlijn

Accreditatie

De Rechtspraak kan niet zelf bepalen wie journalist is of niet, zo stelt de onderzoeker. Het plan is om - in afwachting van de pilot toegangspassen – in overleg met de journalistiek te komen tot een set aan afspraken wie toegang krijgt tot de faciliteiten voor journalisten en als zodanig zittingen mag bezoeken.
In een periodiek wordt de openbaarheid van de rechtspraak en het functioneren van de accreditatie besproken. De bestaande werkgroep Accreditatie werkt dit deelproject uit.

De uitkomsten van de pilot 'toegangspassen Rechtspraak' wordt t.z.t. geïntegreerd.
Oplevering gepland voor eind december 2023

Informatievoorziening aan journalisten

Binnen de Rechtspraak bestaat geen eenduidig beeld van de informatie die moet en kan worden verstrekt om de pers te faciliteren in selectie van bij te wonen zaken. Uitwerking van de (minimale hoeveelheid) informatie die voor journalisten beschikbaar kan en moet zijn met betrekking tot elke rechtszaak. Stap 2 is het inrichten van een IT-voorziening en werkproces om deze informatie toegankelijk te maken.

Een werkgroep bestaande uit communicatieadviseurs en communicatie Raad werkt uit.
Oplevering in twee fases eind november 2023 projectplan, eind 2024 projectoplevering

Gespreksrondes

Nader zal uitgewerkt worden hoe de vernieuwde persrichtlijn, accreditatie en informatievoorziening besproken wordt in de gerechten met (pers)rechters, (pers)raadsheren en communicatieadviseurs.

Het idee is om het professionele gesprek aan te gaan met communicatieafdelingen en in gerechtsvergaderingen. Aan de hand van casussen kan het gesprek gevoerd worden, communicatieadviseurs en rechters gaan het gesprek aan met hun peers.

In de uitwerking worden de presidenten betrokken.
Planning Q1 en Q2 2024

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

aan	5.1(2)e - 5.1(2)e | gedelegeerd opdrachtgevers
van	5.1(2)e | 5.1(2)e
algemeen e-mailadres	5.1(2)e @rechtspraak.nl – 065.1(2)e
datum	1 augustus 2022 – 1e rapportage
onderwerp	Project evaluatie persrichtlijn 2013

Maandelijkse rapportage

Inleiding

Het project 'Evaluatie persrichtlijn' is, na het startgesprek met 5.1(2)e en 5.1(2)e op 20 juni 2022 gestart. Iedere eerste werkdag van de maand zal ik een rapportage sturen over de voortgang. De rapportage is direct de input voor het afstemmingsoverleg dat maandelijks plaats zal vinden (wordt gepland).

Activiteiten afgelopen periode

Actie	Toelichting	Gereed
Samenstellen reflectiecommissie (*hieronder uitgewerkt*)	Commissie samengesteld. Leden gesproken en uitleg gegeven, waar nodig goedkeuring leidinggevende gevraagd. Op verzoek van 5.1(2)e naam gewijzigd van 'begeleidingscommissie' naar 'reflectiecommissie'. Een begeleidingscommissie heeft andere betekenis in wetenschappelijk onderzoek, kan voor verwarring zorgen.	Afgerond
Opzet onderzoek	Besproken met Lyana Francot, diverse tips een aandachtspunten verwerkt in uitvraag voor inkoop. Tevens besproken welke bureaus gevraagd kunnen worden voor het onderzoek. Conclusie; er zijn geen voorkeuren.	Afgerond
Inkoop onderzoek	Via bureau Raad inkoopaanvraag voor onderzoek ingediend bij LDCR. 5.1(2)e LDCR is de inkoper voor dit onderzoek. Inkoopprocedure doorlopen, in/aangevuld, bureau's geselecteerd via Googel zoektocht en suggesties 5.1(2)e (5.1(2)i), termijn uitgezet etc. Inkoopaanvraag 18/7/22 uitgezet door LDCR. Reactietermijn 5 augustus 2022. Oplevering onderzoek 21 december 2022 _____ Reactie gevraagde bureaus: 5.1(2)i	Loopt

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

	Met 5.1(2)e besproken: - Een aanbieder is te weinig, minimaal twee nodig - Reactietermijn verlengen (en oplevering onderzoek) - 5.1(2)i laten weten dat termijn verlengd is - 5.1(2)i vragen om offerte. Nieuwe planning maken reactie + oplevering (waarschijnlijk oplevering eind januari 2023).	

Activiteiten komende periode

Actie	Toelichting	Gereed
Reflectiecommissie	Eerste (online) kennismaking, met commissie doorpraten over project, planning en verwachte inspanning.	1 sept 22
Inkoop onderzoek	Begeleiden, vragen beantwoorden, offertes beoordelen, keuze maken, opdracht uitzetten.	15 sept 22
Projectplanning	Afhankelijk van reactie onderzoeksbureaus (detailplanning)	Sept 22
Onderzoek & afstemming reflectiecommissie	Projectmanagement Bespreking onderzoek + uitzetten vervolg Oplevering evaluatie + voorstel vervolg	Dec 22 Feb 23 Apr 23

Samenstelling reflectiecommissie

Leden reflectiecommissie project 'Evaluatie persrichtlijn'

voornaam	achternaam	gerecht	functie
5.1(2)e		Hof Den Haag	comm adv | LOC
		RB Gelderland	rechter (lid expertise gr 2013)
		RB Limburg	persrechter lid LOV
		RB Zeeland - West Brabant	rechter (MK straf)
		RB Den Haag	rechter (civiel - zaken tegen Staat)
		RB Midden Nederland	persvoorlichter
		RTL Boulevard	verslaggever
		ANP	verslaggever
		RvdR	5.1(2)e
Gedelegeerd opdrachtgevers			
5.1(2)e		RvdR	5.1(2)e
		RB Gelderland	rechter|TV
Agendalid			
5.1(2)e		RvdR	onderzoeker

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

aan	Henk Naves – Marieke Koek | opdrachtgevers
	5.1(2)e – 5.1(2)e | gedelegeerd opdrachtgevers
van	5.1(2)e | 5.1(2)e evaluatie persrichtlijn
algemeen e-mailadres	5.1(2)e @rechtspraak.nl – 06 5.1(2)e
datum	14 december 2022
onderwerp	Evaluatie persrichtlijn 2013_stand van zaken

Inleiding

Na enige vertraging is in oktober 2022 een start gemaakt met de evaluatie van de persrichtlijn. De vertraging was het gevolg van een niet succesvolle inkoop van het evaluatieonderzoek. Geen van de gevraagde onderzoeksbureaus wilde offerte uitbrengen om het evaluatieonderzoek uit te voeren. Bureaus gaven aan geen tijd, geen capaciteit en/of onvoldoende kennis te hebben. Uiteindelijk is toch een bureau gevonden die het onderzoek wil doen mits in aangepast vorm. Dit is besproken met de gedelegeerd opdrachtgevers en hier is akkoord op gegeven.

Het bureau dat het onderzoek gaat doen is Haagse Beek.

> Doelstelling evaluatie persrichtlijn
> Lever een onderzoeksrapport op dat in beeld brengt hoe de persrichtlijn 2013 in de praktijk functioneert en wat er nodig is om de persrichtlijn (en daarvan afgeleid het mediabeleid) in overeenstemming te brengen met de nieuwe missie en visie van de Rechtspraak en aan te laten sluiten bij de verwachtingen in de samenleving.
>
> Daarnaast geeft het onderzoek inzicht in de ontwikkelingen op het gebied van media, rechtspraak en openbaarheid, vooral met het oog op de toekomst. Het op te leveren onderzoekrapport geeft aanbevelingen voor het actualiseren van de persrichtlijn (wat en hoe) en biedt handvatten voor (uniforme) toepassing van de persrichtlijn in de dagelijkse praktijk. Het onderzoek zou ook een aanbeveling moeten bevatten voor de frequentie waarmee de nieuwe persrichtlijn geëvalueerd en geactualiseerd moet worden.

Afwijking onderzoek t.o.v. de opdrachtomschrijving

Het bureau Haagse Beek heeft een offerte uitgebracht, exclusief het literatuur onderzoek en de internationale vergelijking zoals beschreven in de opdrachtomschrijving. Argumentatie: een dergelijk onderzoek vergt specifieke kennis, neemt veel tijd in beslag en past niet binnen het gestelde budget van 5.1(2)i euro.

Over het onderdeel van literatuur onderzoek en internationale vergelijking is gesproken met 5.1(2)e, sociaal wetenschappelijk adviseur | onderzoeker van de Raad voor de rechtspraak. Onderzocht is of de onderzoeksafdeling van de Raad mogelijk een bijdrage kan leveren aan dit onderzoek. De uitkomst is, op dit moment, negatief. Een dergelijk onderzoek uitvoeren vergt minimaal de inzet van een senior onderzoeker voor de duur van circa een jaar. Deze capaciteit is niet aanwezig binnen de onderzoeksafdeling.

Ook aan Haagse Beek is gevraagd wat het zou betekenen als Haagse Beek het literatuur onderzoek en de internationale vergelijking zou uitvoeren. Het antwoord hierop is negatief, men wil deze opdracht niet aannemen. Reden: Haagse Beek zou hiervoor een onderzoeker moeten aantrekken die gaat werken

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

onder begeleiding van de Rechtspraak omdat alleen daar de benodigde kennis om het onderzoek uit te voeren aanwezig is. De onderzoekstijd wordt ook door de Haagse Beek op circa één jaar geschat. Kosten minimaal 5.1(2)e euro.

Stand van zaken onderzoek evaluatie persrichtlijn

- Bureau Haagse Beek gaat evaluatieonderzoek uitvoeren exclusief literatuuronderzoek en internationale vergelijking;
- Reflectiecommissie, die onderzoek gaat begeleiden, is samengesteld en bijeengekomen;
- Onderzoekskader wordt voor eind 2022 besproken met reflectiecommissie en voorgelegd aan gedelegeerd opdrachtgevers;
- Onderzoek start in januari 2023 en bestaat uit de volgende onderdelen:
  - 1) kwalitatief onderzoek – diepte interviews met betrokkenen*
  - 2) kwantitatief onderzoek – input uit ronde 1 meenemen – enquête onder betrokkenen*
  - 3) kwalitatief onderzoek – input uit ronde 1 & 2 meenemen - diepte interviews met betrokkenen*
  - 4) Opleveren onderzoeksrapport (april/mei 2023) met aanbevelingen voor:
    - ✓ Actualiseren persrichtlijn;
    - ✓ Handvatten voor toepassing persrichtlijn in de dagelijkse praktijk;
    - ✓ Frequentie waarmee de nieuwe persrichtlijn geëvalueerd en geactualiseerd moet worden.

*Betrokkenen; deelnemers aan kwalitatief en kwantitatief onderzoek

- Rechters en raadsheren (waaronder ook raadsheren Hoge Raad en staatsraden Raad van State)
- Persrechters en persraadsheren
- Journalisten en rechtbanktekenaars (van de audiovisuele en schrijvende pers)
- Officieren van Justitie en advocaten-generaal (waaronder ook persofficieren)
- Advocaten
- Communicatieadviseurs rechtspraak

Communicatie

In januari 2023 wordt op intro en via het LOC gecommuniceerd over de start, het onderzoek, samenstelling commissie, doelgroep|betrokkenen en de doorlooptijd van de evaluatie persrichtlijn.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Bijlage: samenstelling reflectiecommissie

Leden reflectiecommissie project 'Evaluatie persrichtlijn'

voornaam	achternaam	gerecht	functie
5.1(2)e		Hof Den Haag	comm adv | LOC
		RB Gelderland	rechter (lid expertise gr 2013)
		RB Limburg	persrechter lid LOV
		RB Zeeland - West Brabant	rechter (MK straf)
		RB Den Haag	rechter (civiel - zaken tegen Staat)
		RB Midden Nederland	persvoorlichter
		RTL Boulevard	Verslaggever | journalist
		ANP	Verslaggever | journalist
		RvdR	5.1(2)e
Gedelegeerd opdrachtgevers			
5.1(2)e		RvdR	5.1(2)e
		RB Gelderland	rechter|TV
Agendalid			
5.1(2)e		RvdR	onderzoeker

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

aan	5.1(2)e - 5.1(2)e | gedelegeerd opdrachtgevers
van	5.1(2)e
algemeen e-mailadres	5.1(2)e @rechtspraak.nl – 5.1(2)e
datum	1 december 2023 – 13e rapportage
onderwerp	Project evaluatie persrichtlijn 2013

Rapportage

Inleiding
De deelprojectgroepen zijn allen aan het werk en werken toe naar oplevering.

Deelproject schrijfgroep
Schrijffase loopt momenteel volop. Woensdag 6 december worden alle uitwerkingen van de tekst voor de geupdate persrichtlijn besproken. Daarna:

- Aanpassingen tekst – *gereed eind dec 2023*
- Totale tekst redigeren (mogelijk door tekstschrijver) – *gereed januari 2023*
- Handleiding | toelichting verder vormgeven – *gereed januari 2023*
- Geupdate persrichtlijn naar meelezers – *januari 2023*
- Commentaar verwerken – *gereed eind januari 2023*
- Internetconsultatie – *gereed half februari 2023*
- Eventuele aanpassingen verwerken – *gereed eind feb 2023*
- Introductie

Deelproject informatievoorziening
Het vorige overleg hebben we besproken dat er 3 vragen aan het deelproject informatievoorziening werden toegevoegd. In rood aangevuld met de stand van zaken op dit moment.

1. Drie persvoorlichters (onder voorzitterschap van 5.1(2)e) zijn aan het werk. Ze gaan een voorstel doen; wat zou je (vanuit communicatie gezien) moeten delen in de 'bestandenpostbus' om de media op de hoogte te brengen van de zaken die gepland staan. Hierbij gebruiken ze input opgehaald uit de gerechten. Voorstel is in concept gereed. Met IVO is nog overleg over het vormgeven van de informatievoorziening; hoe maken we het digitaal eenvoudig toegankelijk voor zowel de Rechtspraak (om te vullen) als voor de journalistiek om informatie uit te halen. Uitkomst van die gesprekken worden opgenomen in de notitie. Uitgangspunt is dat er 1 informatiebron wordt gemaakt die zowel voor de journalistiek als publiek gebruikt kan worden. Journalistiek krijgt extra 'velden' te zien, publiek alleen een korte zaaksaanduiding. In het plan wordt ook rekening gehouden met het uitbesteden van het maken van de perslijsten, hieraan zijn (forse) kosten verbonden.

We onderzoeken of we extern (bijvoorbeeld bij de Landsadvocaat) een opdracht neer kunnen leggen om te onderzoeken, op basis van de wet en jurisprudentie, wat zouden wij als Rechtspraak minimaal moeten verschaffen aan informatie 5.1(2)e heeft overleg met 5.1(2)e).
5.1(2)e heeft gesprokken met 5.1(2)e . 5.1(2)e stelt voor om eerst met een voorstel vanuit het deelproject informatievoorziening te komen (5.1(2)e) en dat voorstel eventueel te laten toetsen. Een opdracht uitzetten bij een externe jurist heeft niet direct de voorkeur van 5.1(2)e

- De werkgroep die bezig is met de uitwerking van de uitspraak Hoge Raad heeft vooral het vertrekpunt AvG. Dat is direct een lastige, omdat vanuit privacy oogpunt weinig ruimte lijkt te zijn.
- 5.1(2)e en 5.1(2)e hebben met elkaar gesprokken, idee is geopperd om betrokken journalisten te vragen een (juridisch) kader te laten maken voor informatievoorziening. Idee nader bekijken.

2. Er is contact met de werkgroep die op dit moment de uitspraak van de Hoge Raad, die gaat over het verstrekken van informatie, aan het uitwerken is (idem 5.1(2)e). Zie boven.
3. 5.1(2)e bespreekt met 5.1(2)e om de LOV's te betrekken bij het voorstel over informatievoorziening.
   Gesprokken met 5.1(2)e . 5.1(2)e bespreekt project informatievoorziening met 5.1(2)e . Vooralsnog is 5.1(2)e van mening dat LOV's geen rol willen hebben in het vormgeven van de informatievoorziening. Als een voorstel klaar is zouden we wellicht kunnen toetsen bij de LOV's maar 5.1(2)e in dat men geen tijd (behoefte) heeft om mee te denken. 5.1(2)e koppelt na 1 nov 23 terug aan 5.1(2)e hoe het gesprek met 5.1(2)e is verlopen. (reminder gestuurd, nog geen reactie 1/12/23)
4. Uiteindelijk brengen we alles samen om tot een gedegen voorstel te komen. Ongewijzigd
5. De werkgroep informatievoorziening staat in nauw contact met de schrijfgroep (via 5.1(2)e en 5.1(2)e). Ongewijzigd.
6. Planning: eind 2023 opleveren. Ongewijzigd

Deelproject Accreditatie

Op 20 november hebben 5.1(2)e , 5.1(2)e en 5.1(2)e een gesprek gehad met de NvJ 5.1(2)e , 5.1(2)e , 5.1(2)e). De NvJ staat positief tegenover het idee om een 'rechtspraak perskaart' te introduceren waarbij:

- NvJ gaat bepalen wie journalist is en dus een perskaart krijgt

- In samenwerking met de NvJ | journalistiek voorwaarden voor accreditatie worden opgesteld
- Er een structurele overlegstructuur zowel landelijk als lokaal wordt opgezet; gerechten | Raad *met de* Journalistiek

Intern gaat de NvJ het idee verder bespreken. Terugkoppeling volgt.

Deelproject Introductie
Bespreken met opdrachtgevers. Ik stel de volgende stappen voor:

- Internetconsultatie *ter bespreking – planning* -
- Introductie geupdate persrichtlijn, nieuwe werkwijze en introductie in PRO (feb 24)
- Introductie geupdate persrichtlijn, nieuwe werkwijze en introductie in LOC (feb 24)
- Training hfd communicatie & persvoorlichters alle gerechten (mrt 24)
- Training persrechters alle gerechten (mrt 24) (gerechtsoverstijgend in blokken)
- Introductie geupdate persrichtlijn aanbieden aan de media ism NvJ (mrt 24)
- Casussen gerechtsvergadering aanbieden ter behandeling (1 april 2024)
- Begeleiding gerechtsvergaderingen apr / mei 2024

Uit te werken onderdelen
- Planning
- Trainingen
- Casussen
- Communicatie inrichting

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

Samenstelling deelprojectgroepen

Schrijfgroep	Accreditatie	Informatievoorziening	Introductie
5.1(2)e (rb Den Haag) 5.1(2)e (rb R'dam) 5.1(2)e (rb A'dam) 5.1(2)e (rb Gelderland) 5.1(2)e (rb Zeeland WB) 5.1(2)e (hof Den Haag) **Meelezers** 5.1(2)e (Telegraaf) 5.1(2)e (RTL) 5.1(2)e (rb A'dam) 5.1(2)e (rb Oost Br)	5.1(2)e	5.1(2)e (vz) 5.1(2)e (rb R'dam) 5.1(2)e (rb DH) **Betrokken tbv LOV's en GLO**: 5.1(2)e **Betrokken tbv minimale informatievoorziening danwel externe opdracht jurist:** 5.1(2)e (via 5.1(2)e	n.t.b.